

УКРАЇНА: ВІД ВІЙНИ ДО МИРУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

Аналітичні оцінки
Травень 2026

Публікацію створено Центром Разумкова за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», що адмініструється ІСАР Єднання в межах проекту «Сильне громадянське суспільство України – рушій реформ і демократії» за фінансування Норвегії та Швеції. Зміст публікації є відповідальністю Центру Разумкова та не є відображенням поглядів урядів Норвегії, Швеції або ІСАР Єднання.

I.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА: ГОЛОВНІ ПОДІЇ, ПРОЦЕСИ, ТЕНДЕНЦІЇ

У травні 2026 р. дедалі частіше почали лунати заяви політичних лідерів і військових експертів – по обидва боки лінії фронту – про **настання/наближення переломного моменту та початку кінця російсько-української війни**. Головними підставами для таких оцінок українських, проукраїнських і незалежних оглядачів очевидно стали підсумки весняної фази російської весняно-літньої «наступальної» кампанії, що характеризувалася зниженням темпів російського наступу попри стабільно високу активність бойових дій. Примітно, що **путін також зробив кілька заяв «про хід війни до завершення»**, виходячи «з аналізу на полі бою», що свідчить радше про розбіжності, ніж подібність в оцінках ситуації сторонами конфлікту та відповідно баченні варіантів завершення війни.

На тлі прогресуючої ескалації воєнних дій та повітряних атак у глибокому тилу протягом травня, мирний процес перебував у «глухому куті» (третій місяць поспіль). Спроби Президента України та очільника кремля за посередництва Президента США ініціювати «святкове перемир'я» продемонстрували ключові проблеми вакууму довіри між сторонами конфлікту та відсутності

ефективних зовнішніх механізмів верифікації та імплементації домовленостей.

БОЙОВІ ДІЇ

У травні 2026 р. зафіксоване мінімальне збільшення окупованої противником території з початку російської наступальної операції (з жовтня 2023 р). Авторитетне незалежне джерело **DeepState**, повідомляючи про захоплення противником за травень близько 14 км² української території, зауважило, що ці дані можуть бути навіть завищеними через свідомі затримки в повідомленнях про просування СОРУ і «приріст», скоріш за все, буде від'ємним для ворога. Домінуюча російська тактика інфільтрації із застосуванням малих штурмових груп імовірно вичерпала свій наступальний потенціал. При цьому, **російська армія упродовж місяця втратила 31,5 тис. осіб**. Відсутність результатів на полі бою значною мірою зумовлена «стіною дронів», яка **кардинально змінила традиційне співвідношення втрат**. Близько 80% росіян знищуються за допомогою дронів, і якщо раніше співвідношення загиблих-пораниених було 1 до 2-3, то наразі із трьох вражених росіян лише один може залишитися живим, якщо його евакуюють.

Джерело: DeepState.

Примітно, що інтенсивність бойових дій протягом травня зросла на 37,5% у порівнянні з попереднім місяцем (6 877 та 4 800 зіткнень відповідно). Середньодобова кількість штурмових дій у травні сягнула 222, а в один із днів «путінського перемир'я» (8 травня) було зафіксовано 245 бойових зіткнень.

Протягом травня СОУ доволі успішно реалізували стратегію перенесення війни на територію росії, демонструючи вразливість російської системи ППО та неспроможність путіна гарантувати безпеку населення та захист критичної інфраструктури. Символічним доказом цього факту стало звернення путіна до Трампа з проханням змусити Київ утриматися від ударів по «параду перемоги» в москві. В травні 2026 р. СОУ встановили рекорд з ураження російських об'єктів транспортування та переробки нафти (30 результативних ударів), внаслідок чого об'єми переробки російської нафти впали до 17-річного мінімуму. Паралельно з нарощуванням дальнобійних ударів по території росії, СОУ дедалі активніше реалізували дії в рамках т. зв. програми «логістичного локдауну» російської армії за рахунок масштабування ударів на оперативну глибину (middle strike), внаслідок яких виникли не лише суттєві проблеми для військової логістики, але й створені передумови для блокади Кримського півострова.

Російські війська своєю чергою також намагаються переломити стратегічну ситуацію шляхом нарощування інтенсивності повітряних атак по території України, щоразу поновлюючи попередні рекорди по кількості засобів ураження. Зокрема під час безпервної масованої атаки 13-14 травня було зафіксовано 1 484 повітряні цілі (1 428 дронів і 56 ракет), а у ніч на 24 травня – 600 дронів і 90 ракет та різних типів, у т. ч. стратегічну балістичну ракету *Орешник*.

МИРНИЙ ПРОЦЕС

Третій місяць поспіль мирний процес у форматі Україна-США-рф перебував у «глухому куті». Як зазначалося вище, протягом травня 2026 р. пролунало чимало заяв із уст політичних лідерів, авторитетних вітчизняних та зарубіжних експертів про наближення переломного моменту війни з огляду

на зміни стратегічної ситуації на театрі воєнних дій. Окрім того, відбулися певні зміни у поглядах стосовно формату переговорного процесу через розчарування у перспективах досягнення бажаних результатів за посередництва адміністрації Д. Трампа як з боку офіційного Києва, так і в москві. Схоже, що США поступово відходять на другий план у переговорному процесі, відкриваючи вікно можливостей для інших, умовно нейтральних і прийнятних для обох сторін конфлікту посередників і за безпосереднього та більш активного залучення Європи.

ПОЛІТИЧНІ РІШЕННЯ ТА ДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Одним із ключових факторів негативного впливу на бойові спроможності СОУ залишається проблема комплектування особовим складом. Обіцяна ще на початку року чинним міністром оборони М. Федоровим мобілізаційна реформа досі не оприлюднена. Опубліковані окремими ЗМІ витoki інформації про зміст майбутніх змін свідчать про наявність радше набору ідей, ніж про системні пропозиції. Так, згідно публікації *Української правди*, МО пропонуватиме запровадження трьох видів контрактів із чіткими термінами служби, поетапну демобілізацію, збільшення зарплати військовим, диференційовану систему винагород за ризик, трансформацію ТЦК та СП в Офіси Резерву+ тощо.

МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ (ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ)

7 травня відбулося засідання Ради Україна – НАТО, присвячене діяльності Спільного центру НАТО-Україна з аналізу, підготовки та освіти (NATO-Ukraine Joint Analysis, Training and Education Centre, JATEC). Учасники засідання вкотре підтвердили невіддільність безпеки України від безпеки НАТО, роль України як не лише отримувача, але й постачальника безпеки, а також цінність воєнного досвіду України для інтеграції у доктрини та оборонне планування Альянсу.

В контексті підготовки до чергового саміту НАТО в липні, генсек альянсу М. Рютте

закликав союзників розглянути пропозицію про спрямування **0,25% ВВП на підтримку України**. Ухвалення такого рішення могло втричі збільшити щорічні об'єми допомоги, забезпечивши пропорційність внесків кожної із держав-членів.

Подальше затягування війни з Іраном та її пріоритетність для адміністрації Д. Трампа створюють дедалі більше проблем для України та її партнерів, зокрема, **поставивши під питання подальшу реалізацію програми PURL** (Список пріоритетних потреб України). Окремі європейські лідери стали більш скептично ставитися до виділення коштів на закупівлю американського озброєння для України в рамках програми PURL, підозрюючи Пентагон у використанні їхніх коштів на поповнення американських запасів, а не на поставки в Україну.

Аналізуючи зв'язок між американо-іранською та російсько-українською війнами, **окремі аналітики відзначають не лише негативні, але й умовно позитивні наслідки**. Зокрема звертається увага на де-факто зняття з України колишніх обмежень на нанесення глибоких ударів по території росії та особливо по енергетичній інфраструктурі через можливий вплив на глобальний ринок нафти і газу. **«Після американських ударів по Ірану ці обмеження, по суті, зникли»:** якщо Трамп не вважає зростання цін на нафту обмежуючим фактором, то чому це має стримувати Україну, особливо після пом'якшення тиску Вашингтону на російський нафтовий експорт? Отже, зниження рівня американської підтримки, у т. ч. через війну в Ірані, з одного боку, негативно вплинуло на оборонні спроможності України, але з іншого боку, дало Києву **більше свободи у виборі цілей для атак на територію росії**.

Протягом останніх трьох місяців 2026 р. трапилася низка інцидентів, пов'язаних із **незапланованим порушенням українськими далекобійними дронами повітряного простору країн-партнерів**. Попри розуміння того, що найбільш імовірною причиною інцидентів є вплив російських засобів РЕБ, подібні випадки створюють небажане напруження між офіційним Києвом та урядами країн-партнерів через загрозу безпеці їхніх

громадян. Окрім ризиків загибелі людей та руйнування інфраструктури, існує небезпека свідомої російської атаки проти країн НАТО за допомогою дронів, замаскованих під українські.

З'явилися чергові свідчення ігнорування Китаєм експортних заборон на поставки комплектуючих до дронів в рф та Іран. За повідомленнями **The Wall Street Journal**, китайські компанії, які постачають в рф сотні контейнерів з двигунами, мікросчіпами, оптоволоконними кабелями та гіроскопами, перестали навіть маскувати свій експорт. Зокрема компанія Xiamen Victory Technology постачає двигуни німецької розробки Limbach L550, що використовуються в іранських дронах Shahed-136.

РОСІЯ

25 травня путін підписав закон про надання президенту рф права використання армії для **«захисту російських громадян, які заарештовані або зазнають кримінального переслідування» за кордоном**. Зі змісту закону не зрозуміло яким чином армія захищатиме заарештованих за кордоном росіян. Раніше для використання збройних сил за кордоном президентові потрібний був дозвіл ради федерації, яка — без жодних дискусій — надала такий дозвіл перед повномасштабним вторгненням в Україну у 2022 р.

Ще один знаковий закон, підписаний путіним, дозволяє списання до 10 млн руб. боргів за кредитами «учасникам сво», які уклали контракт з 1 травня 2026 р., може свідчити про **намагання вирішити проблему дефіциту живої сили без оголошення чергової мобілізації**.

Попри публічну бравату путіна та його оточення стосовно впевненості у російській перемозі, з'явилася інформація про опрацювання всередині його адміністрації (групою заступника голови адміністрації президента с. кірієнко) **альтернативних сценаріїв завершення війни** під умовною назвою «вчасно зупинитися». Йдеться зокрема про підготовку пропагандистських наративів, за допомогою яких можна «продати» мирну угоду без досягнення максималістських

цілей російському населенню, а також схилити на свій бік або нейтралізувати найбільш радикальних Z-блогерів. Водночас автори матеріалу вважають, що зазначена «ініціатива» не має жодного впливу на перебіг мирних переговорів.

Отже, аналіз найбільш важливих подій, політичних заяв та рішень дозволяє зробити наступні висновки:

✓ Заяви з обох сторін лінії фронту про наближення переломного моменту у російсько-українській війні свідчать радше не про зближення позицій стосовно її припинення, а про ключові відмінності в

оцінках ситуації та баченні способів завершення війни.

✓ Стала тенденція зниження темпів російського просування протягом 2026 р. може бути ознакою втрати росією стратегічної ініціативи на полі бою після майже двох з половиною років російської наступальної кампанії.

✓ Поступовий відхід США від посередництва у переговорному процесі відкриває вікно можливостей для інших, умовно нейтральних і прийнятних для обох сторін посередників і більш активного залучення Європи до мирного процесу.

II.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Події та процеси травня 2026 р. загалом підсилювали геополітичну турбулентність і економічну нестабільність на світовій арені. Зокрема триває ескалація геноцидної війни в Україні, залишається вибухонебезпечною ситуація на Близькому Сході. Водночас зберігається конфліктний потенціал у відносинах між провідними державами і спостерігаються тенденції подальшої милітаризації світової спільноти. Якщо візит Д. Трампа до КНР дає певні підстави для стриманого оптимізму, то агресивна політика росії змінює загрози і виклики для Європи. Водночас дистанціювання США від мирного переговорного процесу і погіршення відносин Вашингтону з ЄС і НАТО, фактично, провокує путінський режим до подальшої ескалації агресії проти України і гібридної експансії на теренах ЄС.

МІЖНАРОДНІ ПРОЦЕСИ І ПОДІЇ

Переговорний процес щодо припинення війни в Україні. Загалом, є підстави стверджувати про припинення тривалого і безрезультатного переговорного процесу під егідою США. Вашингтон проігнорував наполегливі запрошення української сторони щодо організації візиту до Києва американської переговорної делегації. Водночас т. зв. «травневе перемир'я», оголошене Д. Трампом, виявилось черговою імітацією. При цьому очевидним приниженням країни-агресора став як [указ](#) Президента України про дозвіл проведення параду на червоній площі, так і ігнорування світовою спільнотою цього заходу російського «победобесія». Єдиним гуманітарним результатом став обмін полоненими – вдалося визволити 205 наших громадян, а в рамках репатріаційних заходів до України повернули 528 тіл та останків полеглих оборонців.

Як прогнозувалося у [попередніх](#) моніторингах, Вашингтон зупинив участь у мирному переговорному процесі. [За словами](#) держсекретаря М. Рубіо, США не бажають витрачати час і сили на «процес, який не просувається вперед», але якщо виникне можливість

наближення до мирної угоди, США можуть повернутися до ролі посередника.

Держава-агресор сприйняла це як карт-бланш для подальшої ескалації геноцидної війни проти України. В ніч на 24 травня росія завдала масованого комбінованого удару по Україні, застосувавши 90 ракет, у т. ч. «Орешнік» та 600 дронів різних типів. Лише в Києві було пошкоджено і зруйновано близько 400 об'єктів – житлові будівлі, торговельні центри, навчальні церкви, адміністративні приміщення тощо. Згодом мзс рф повідомило США і оприлюднило офіційну заяву, що російська армія нібито розпочинає «поєднані системні удари» по підприємствах ВПК в Києві та «центрах ухвалення рішень».

На фоні дистанціювання Білого дому від війни в Україні глава Європейської Ради А. Кошта 9 травня [заявив](#) про готовність ЄС вести переговори з росією. Своєю чергою, Високий представник ЄС з питань зовнішньої політики К. Каллас [наголосила](#) на необхідності сформулювати чітку переговорну позицію Брюсселю на російському напрямі. Проте, з огляду на різні позиції країн ЄС, передчасно говорити як про представника ЄС на переговорах, так і про формат цього процесу.

Нині тривають консультації України з державами-партнерами щодо подальших мирних переговорів. Невипадково в одному з [інтерв'ю](#) наприкінці травня В. Зеленський відзначив існування «вікна можливостей» для переговорного процесу до наступної зими. У цьому контексті він згадав США, Велику Британію, Францію та Німеччину, а також країни Північної Європи і Туреччину.

Підсумовуючи, слід констатувати, що результат будь-яких наступних переговорів з державою-агресором буде залежати від сильної консолідованої позиції України та її союзників, посилення допомоги Києву, активізації політико-дипломатичного тиску і зміцнення санкційної політики.

Війна на Близькому Сході: вплив і наслідки. Протягом травня, на фоні збройного конфлікту низької інтенсивності, тривав суперечливий і важкопрогнозований переговорний процес США-Іран, який негативно впливав на ситуацію на світових нафтових ринках. Зокрема фіксувалося падіння видобутку нафти країнами ОПЕК через ускладнення експорту із Перської затоки. Попри гучні переможні реляції Д. Трампа, досить хиткою виглядає попередня згода між Вашингтоном і Тегераном щодо 60-денного **меморандуму** про взаєморозуміння, який передбачає припинення вогню та переговори щодо іранської ядерної програми. При цьому США нарощують военний контингент в регіоні Ормузької протоки.

У загальному плані спостерігається переорієнтація військово-політичних пріоритетів Вашингтону з європейського напрямку на близькосхідний. На фоні згаданого вище дистанціювання США від війни в Україні, Білий дім **попередив** європейських партнерів (Велика Британія, Польща, Литва та Естонія) про значні затримки у постачанні американської зброї. Водночас державний секретар США М. Рубіо **схвалив** прискорену передачу зброї Ізраїлю, Кувейту, Катару та ОАЕ, оминувши стандартну процедуру розгляду в Конгресі. Слід також згадати і нещодавнє рішення Д. Трампа про скорочення військового контингенту США в Європі.

Фактор США на світовій арені. У травні Білий дім активно продовжував агресивну протекціоністську політику на різних зовнішніх напрямках, яка впливала як на геополітичну ситуацію в цілому, так і на двосторонні відносини з країнами-партнерами. **Перше.** Травневий **візит** Д. Трампа до КНР, з одного боку, дещо знизив конфліктність у міждержавних відносинах, приніс деякі торговельно-економічні домовленості. Але з іншого боку, ця зустріч засвідчила зростання впливу і ролі Китаю на світовій арені і певне дистанціювання США від проблеми Тайваню, яка має тенденцію загострення на фоні агресивної політики Пекіну. Причому застереження Д. Трампа від «тайванського самовизначення» викликало **реакцію** у відповідь від керівництва Тайваню.

Друге. Тривало чергове ускладнення на рівні США-ЄС. Президент США несподі-

вано **оголосив** про підвищення тарифів до 25% на автомобілі з ЄС, попри укладену з Брюсселем минулого року торговельну угоду. Він пояснив це тим, що європейські країни мають швидше будувати свої автомобільні заводи на території США. Паралельно Д. Трамп оголосив, що відтепер федеральні агентства його країни зобов'язані закуповувати лише американську продукцію. У цьому контексті слід також згадати, що господар Білого дому **заявив** про можливість виведення американського військового контингенту з Італії та Іспанії через їхню відмову підтримати США у війні проти Ірану. Загалом, між Вашингтоном і Брюсселем спостерігається ускладнення відносин і криза довіри.

Третє. Попри гучні **заяви** Д. Трампа про «неймовірне піднесення США» за «16 вражаючих місяців правління його адміністрації», внутрішня ситуація має тенденції ускладнення. Зокрема держборг США сягнув критичної відмітки і вже перевищив 100% ВВП. Війна в Ірані коштувала США близько **\$29 млрд**, водночас американці за два з половиною місяці війни переплатили за паливе на **\$40 млрд** більше. Своєю чергою, на початку травня Федеральний суд з питань міжнародної торгівлі **встановив**, що 10% імпортні тарифи, запроваджені Д. Трампом, не мають законних підстав. Додатковою ілюстрацією провалу деяких зовнішніх ініціатив американського Президента може слугувати занепад організованої Д. Трампом Ради миру, до фонду якої держави-учасниці за чотири місяці **не внесли** жодних обіцяних внесків.

Загалом, фактор зовнішньої політики Білого дому прямо і опосередковано позначається на внутрішній ситуації та впливає на рівень підтримки Президента. За останніми соціологічними **дослідженнями**, рейтинг несхвалення Д. Трампа зріс до 62%. Водночас дві третини американців вважають, що країна рухається у неправильному напрямі.

Тенденції та процеси на теренах ЄС. У травні тривала російська гібридна експансія на теренах Європи, черговим фрагментом якої стала атака російського дрону 29 травня на житловий будинок в Галаці (Румунія). Румунська влада вдалася до відповідних політико-дипломатичних заходів. Водночас реакція керівництва ЄС і НАТО була достатньо стриманою і обережною.

Це можна пояснити як небажанням ескалації конфлікту з росією, так і опосередкованим впливом зовнішніх факторів і внутрішніх процесів в Євросоюзі. Зокрема йдеться про накопичення соціально-економічних проблем, ускладнення на енергетичних ринках через війну на Близькому Сході.

Водночас небезпечним чинником є зростання популярності ультраправих і популістських сил на теренах ЄС. Загалом, такі процеси спостерігалися під час виборчих кампаній минулого року і тривають нині. Зокрема внаслідок низького результату соціал-демократів на нещодавніх виборах у Данії, діючій владі після тривалих переговорів вдалося сформулювати новий уряд меншості. У Болгарії на виборах перемогла популістська коаліція «Прогресивна Болгарія» на чолі з євроскептиком експрезидентом Р. Радевим. У Румунії ультраправі за підтримки соціал-демократів **відправили у відставку** проєвропейський уряд І. Боложана. У травні Національні збори Словенії проголосували за **призначення** лідера право-популістської Словенської демократичної партії Я. Янші Прем'єр-міністром країни. Своєю чергою, за результатами травневих **опитувань**, ультраправа партія «Альтернатива для Німеччини» демонструє рекордно високий рівень підтримки і збільшує відрив від керівного блоку ХДС/ХСС – 29% і 22% відповідно.

За **експертними оцінками**, нині в ряді країн Центральної Європи спостерігається занепад традиційних соціал-демократичних партій і водночас посилення впливу правих сил, що, з одного боку, є викликом єдиній зовнішній політиці ЄС, а з іншого – позначатиметься на позиціюванні країн щодо війни в Україні, на політичній і воєнно-фінансовій допомозі Києву, стані двосторонніх відносин тощо.

Виклик з білоруського напрямку. Небезпечним викликом для України і загалом Європи стали масштабні **ядерні навчання** на території Білорусі 19-21 травня, до яких були залучені російські ракетні війська стратегічного призначення, північний і тихоокеанський флоти, стратегічна авіація, сили Ленінградського та Центрального військових округів. У рамках навчань країна-агресор доставила ядерні боєприпаси до

пунктів зберігання на території Білорусі. З огляду на ускладнення ситуації на українсько-білоруському кордоні, Президент України **наголосив** на збільшенні українських військових сил на Чернігівщині та Київщині на тлі загрози можливого наступу росії з території Білорусі.

У цьому контексті варто згадати про провакаційну заяву секретаря Радбезу Білорусі О. Вольфовича 26 травня на засіданні Комітету секретарів рад безпеки ОДКБ про те, що, мовляв, за останній тиждень українські бойові безпілотники 116 разів порушували кордон з Білоруссю. Загалом, протягом травня помітно активізувалася білоруська тема з різних причин (про це нижче).

Дестабілізація світового порядку, зростання конфліктності у світі, посилення процесу мілітаризації. У травні спостерігалися небезпечні процеси накопичення конфліктного потенціалу в різних регіонах світу, мілітаризація світової спільноти, посилення розбіжностей між світовими гравцями. З одного боку, тривала консолідація країн авторитарного табору, свідченням чого став черговий **візит** російського правителя до Пекіну, в рамках якого було ухвалено близько 20 двосторонніх угод і наголошено на зміцненні всеосяжного стратегічного партнерства між рф і КНР. Водночас росія вдалася до кроків, що посилюють загрозу і небезпеку для Європи. У травні путін підписав **закон**, який дозволяє йому відправляти війська в інші держави, начебто для «захисту прав громадян росії» у випадку їхнього переслідування іноземними або міжнародними судовими органами, компетенцію яких росія не визнає. Він також видав указ про спрощений прийом до російського громадянства жителів невизнаного Придністров'я, що спрямовано на дестабілізацію Молдови.

З іншого боку, як зазначалося вище, політика Вашингтону послаблює єдність і дезорієнтує союзників в рамках НАТО, ускладнює відносини США-ЄС. Паралельно Білій дім, на фоні війни на Близькому Сході, посилив санкційний режим і військову присутність довкола Куби і **висунув** офіційне звинувачення колишньому лідеру Р. Кастро у «змові з метою вбивства американських громадян».

Своєю чергою, складною є ситуація в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Японія активно **нарощує оборону** на північному острові Хоккайдо через зростаючу військову активність росії. Паралельно Токіо і Сеул домовились про проведення спільних морських навчань. Водночас керівництво КНДР заявило про зміцнення прифронтових підрозділів на кордоні з Південною Кореєю і провело **випробування** нової системи запуску тактичних крилатих ракет залпового вогню на базі ШІ.

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ

Загалом, політика України, як і раніше, зосереджувалася на забезпеченні зовнішньої підтримки опору російській агресії, просуванні національних інтересів на світовій арені. Водночас 30 травня на **спеціальній нараді** керівництва країни були окреслені поточні пріоритети: дипломатичний діалог з партнерами для відновлення переговорного процесу; зміцнення протиповітряної оборони країни; масштабування виробництва і поставок дронів (у т. ч. в рамках програми Україна-ЄС Drone Deal); розвиток і зміцнення енергетичної галузі; продовження процесу обмінів військовополоненими.

Політичний діалог з іноземними партнерами. Характеризуючи дії національної дипломатії у травні 2026 р., слід звернути увагу на наступні важливі напрями. **Перше.** Київ помітно активізував діяльність і вдосконалив позиції на деяких «проблемних» зовнішніх напрямках. Зокрема свідченням змін у політиці України на білоруському напрямі став перший офіційний **візит** до Києва лідерки білоруської опозиції С. Тихановської, яка зустрілася з керівництвом країни і відкрила Місію демократичних сил Білорусі в Києві. Своєю чергою, глава МЗС А. Сибіга призначив Я. Черногора відповідальним за взаємодію з білоруською опозицією.

Ініційовано діалог з владою Грузії. 4 травня В. Зеленський під час саміту Європейської політичної спільноти у Вірменії вперше зустрівся з Прем'єром Грузії І. Кобахідзе і **заявив** про важливість забезпечення діалогу

на всіх рівнях. Паралельно, на полях саміту А. Сибіга обговорив двосторонні відносини з очільницею МЗС Грузії М. Бочорішвілі. Згодом Президент України **привітав** грузинський народ із Днем Незалежності та висловив готовність рухатись до взаємовигідних відносин з Грузією.

Своєю чергою, 21 травня віцепрем'єр-міністр України Т. Качка в рамках **візиту** до Сербії зустрівся з Президентом А. Вучичем і обговорив перспективи двостороннього співробітництва та регіональний розвиток. Водночас глава МЗС України А. Сибіга у другій половині травня провів переговори з угорською колегою А. Орбан, а також зустрівся з новопризначеною головою МЗС Болгарії В. Петровою.

Друге. Протягом місяця тривали інтенсивні контакти і консультації з керівництвом ЄС і лідерами європейських країн. Діалог здійснювався на двосторонньому рівні і в рамках міжнародних заходів, зокрема, на саміті Європейської політичної спільноти (Вірменія, 4 травня), саміті «Бухарестської дев'ятки» (Румунія, 13 травня), під час міністерського засідання Ради Європи (Молдова, 15 травня), а також в рамках IV Міжнародного саміту міст і регіонів (Україна, 26 травня). Також слід відзначити продуктивний **візит** української делегації вищого рівня до Швеції, під час якого сторони підписали Спільну декларацію про поглиблення співпраці у сфері безпеки, ініціювали укладення масштабної оборонної угоди, яка передбачає закупівлю шведських винищувачів Gripen.

Третє. Протягом місяця Україна намагалась розширити спектр міжнародного партнерства і посилити дипломатичну присутність в різних регіонах світу. Зокрема відбулись переговори і консультації на вищому рівні з лідерами Азербайджану, Вірменії, ОАЕ. Відбувся перший **візит** Президента України до Бахрейну. 26 травня у виступі на форумі «Україна - Африка: минуле, сучасне і майбутнє взаємин», А. Сибіга **наголосив** на перспективах нарощування дипломатичної та економічної присутності в Африці, прагненні Києва збільшити товарообіг із країнами континенту та перевищити довоєнний показник у \$6,7 млрд.

Паралельно у травні відбулись традиційні дипломатичні процедури. Президент України прийняв вірчі грамоти від новопризначених послів іноземних держав за сумісництвом: Панами, Монголії, Перу.

Просування українських інтересів та ініціатив на світовій арені. Оцінюючи діяльність національної дипломатії на цьому напрямі, слід звернути увагу на наступне.

Стратегічно важливою подією стало підписання 15 травня на [засіданні Ради Європи 36-ма державами та ЄС Угоди про керівний комітет Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України](#). Документ визначає склад, повноваження та процедури роботи керівного органу трибуналу та забезпечує правову основу для переходу від підготовчого етапу до повноцінного функціонування. Наступним етапом стане призначення суддів, затвердження процедур та початок розслідувань. Мета трибуналу – притягнути до відповідальності вище військово-політичне керівництво росії за злочин агресії проти України.

Пріоритетом для України є активізація міжнародних механізмів з повернення вкрадених країною-агресором українських дітей. У травні відбулось чергове засідання Міжнародної коаліції за повернення українських дітей, яка об'єднала майже 50 країн. Нині до коаліції приєдналися Швейцарія та Кіпр. Паралельно, Рада ЄС [запровадила санкції проти 16 фізичних і 7 юридичних осіб за незаконну депортацію, примусову асиміляцію українських неповнолітніх, а також їх усиновлення та вивезення до рф](#).

Своєю чергою, Україна просуває дієвий формат міжнародного регіонального партнерства на рівні громад, міст і регіонів. У травні в Києві відбувся згаданий вище [IV Міжнародний саміт міст і регіонів «Партнерство. Стійкість. Готовність»](#), що об'єднав представників 24 країн. Солідарність, політична і гуманітарна підтримка регіональних органів влади країн-партнерів стала важливою складовою міжнародної допомоги у протистоянні російській агресії. На саміті Президент передав почесну відзнаку «Місто-рятівник» мерам Будапешта, Таллінна, Гданська, Сен-Жермен-ан-Ле.

Важливою складовою зовнішньої політики України є публічно-правове засудження злочинів країни-агресора і політична ізоляція росії. Зокрема у травні ООН уперше внесла росію до щорічного [«чорного списку» країн, відповідальних за сексуальне насильство під час війни](#). ООН повідомила про 310 підтверджених злочинів щодо військовополонених і цивільних бранців у росії та на тимчасово окупованих територіях. Міжнародна федерація журналістів (IFJ) на паризькому конгресі у травні 2026 р. ухвалила рішення щодо остаточного виключення союзу журналістів рф зі свого складу.

ТЕНДЕНЦІЇ, ЗДОБУТКИ І ВИКЛИКИ НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

Протягом травня у сфері євроінтеграції спостерігалися різноспрямовані тенденції. До здобутків української сторони слід віднести імплементацію до законодавчо-правової системи України норм і стандартів ЄС. 27 травня Верховна Рада [ухвалила важливий закон «Про публічні закупівлі»](#), який передбачає комплексне оновлення системи публічних закупівель з урахуванням європейських стандартів та вимог ЄС. Іншим важливим кроком стало схвалення урядом [проєкту нового Митного кодексу європейського зразка](#), який запроваджує єдині з Євросоюзом митні правила.

Водночас на розгляд українського парламенту внесені два проєкти Антикорупційної стратегії на 2026-2030 рр. на основі проєкту НАЗК. Але, [на думку українських експертів](#), урядовий проєкт не повною мірою враховує вимоги ЄС щодо реформування правоохоронних органів.

Також до активу євроінтеграції слід віднести те, що наприкінці травня ЄС і Україна фіналізували текст кредитної угоди, і 28 травня Верховна Рада [ратифікувала](#) цей документ, який передбачає залучення макрофінансової допомоги від ЄС на суму €90 млрд. У червні планується надходження першого траншу на €9,1 млрд (€5,9 млрд – оборонні потреби, €3,2 млрд – бюджетна підтримка). Своєю чергою, Рада ЄС схвалила рішення про виділення Україні сьомого чергового [траншу фінансової підтримки](#) на суму €2,8 млрд в межах механізму Ukraine Facility.

Як зазначалося, у травні українська сторона помітно активізувала діалог з керівництвом урядів Словаччини, Чехії, Угорщини тощо. Важливо, що з офіційним Будапештом розпочаті технічні консультації щодо угорської меншини в Закарпатті і відбулась зустріч між керівниками МЗС країн. Загалом, є підстави сподіватися на продуктивний українсько-угорський діалог і проведення зустрічі на вищому рівні у червні. Просування на угорському напрямі дає можливість відкрити переговорний процес про вступ до ЄС. У цьому контексті символічною подією став [візит](#) до Києва 5 травня робочої групи Ради ЄС з питань розширення (COELA).

Отже, травневі події у сфері євроінтеграції загалом дають підстави прогнозувати вірогідність відкриття в червні принаймні першого переговорного кластеру «Основи». Але ця нова фаза руху до ЄС «без вето В. Орбана» міститиме інші проблеми і ускладнення. *По-перше*, є сумніви щодо швидкого відкриття найближчим часом всіх переговорних кластерів, на чому наполягає українська сторона. *По-друге*, проблемним фактором залишається ініціатива Києва щодо визначення чіткої дати вступу України до ЄС у 2027 р. По-третє, нові реалії матеріалізують у переговорному процесі раніше латентні вимоги і нові виклики для України з боку окремих країн ЄС. Зокрема нова влада Угорщини у травні запровадила [заборону](#) на значну частину українського агропромислового експорту. Водночас виник гострий [конфлікт](#) з керівництвом Польщі довкола рішення Президента України присвоїти елітному підрозділу українських ССО назву імені Героїв УПА.

Але слід зазначити, що загальні позиції та настрої європейської спільноти щодо України свідчать про солідарність і готовність підтримати нашу країну. За результатами квітневого [дослідження](#) «Євробарометру», 76% європейців погоджуються з тим, що ЄС має надалі підтримувати Україну. Зокрема 80% схвалюють надання тимчасового прихистку людям, які рятуються від війни; 75% виступають за надання фінансової та гуманітарної допомоги; 70% підтримують збереження економічних санкцій проти росії; 56% схвалюють воєнну допомогу Києву.

Загалом, зовнішньополітичні події травня 2026 р. свідчать про збереження тенденції геополітичної нестабільності, ускладнення економічної кон'юнктури і небезпечну мілітаризацію держав світу. Така ситуація позначається на реалізації інтересів України на світовій арені, впливає на її зовнішньополітичне становище.

За цих умов, серед пріоритетів національної дипломатії, з одного боку, прискорена інтеграція до євроспільноти, зокрема, відкриття усіх переговорних кластерів і прискорена реалізація проєвропейських реформ у рамках переговорного процесу про вступ до ЄС. А з іншого боку – забезпечення зовнішньої воєнної допомоги Києву, насамперед зміцнення ППО і масштабування воєнної кооперації з оборонно-промисловими індустріями Європи. Також на порядку денному нарощування політико-дипломатичного тиску на країну-агресора, відновлення переговорного процесу в оновленому форматі, примушення росії до миру, у т. ч. через активізацію санкційної політики держав-союзників України.

III. ЕКОНОМІКА

27 травня [розпочала](#) свою роботу в Києві місія МВФ. Зазвичай такий візит відбувається за місяць до засідання Ради директорів МВФ та ухвалення рішення стосовно чергового виділення траншу.

Нагадаємо, що 26 лютого 2026 р. [МВФ затвердив](#) для України нову чотирирічну програму розширеного фінансування (EFF) на загальну суму \$8,1 млрд. Через затягування війни ця угода замінила попередню програму (відкриту у березні 2023 р., обсягом \$15,6 млрд), за якою Київ отримав дев'ять траншів на \$10,6 млрд. Перший безумовний транш нової програми у розмірі \$1,5 млрд вже надійшов до державного бюджету. Проте отримання наступних траншів залежить від успішного виконання податкових та інституційних умов першого кварталу.

Відтак, якщо результати попередніх місій були позитивні для України, то особливістю вказаної місії є висока ймовірність того, що вона (місія) не рекомендуватиме виділення траншу, оскільки в останні місяці відбулося суттєве гальмування позитивних результатів у досягненні узгоджених т. зв. «маяків». Насамперед йдеться про митні і податкові зміни (зокрема, розгляд змін до Податкового кодексу навіть не включений у порядок денний). Причому зміни, спрямовані на посилення фіскального тиску на домогосподарства і бізнес, що навряд чи є доцільним для країни, яка знаходиться у стані війни.

Натомість, 28 травня Верховна Рада ухвалила у першому читанні [Законопроект № 15224](#), який передбачає збільшення Державного бюджету України 2026 р. на загальну суму 1,56 трлн грн. Певним чином, цим парламент «упереджує» окремі позиції стосовно бюджетних питань місії МВФ, які завжди викликають жорсткі дискусії під час роботи місії.

Урядовим законопроектом пропонується збільшити видатки на:

✓ сектор нацбезпеки і оборони на 1,56 трлн грн;

✓ резервний фонд державного бюджету – на 40 млрд грн;

✓ 40 млрд грн на реалізацію комплексних планів стійкості регіонів та окремих міст.

Крім того, врегулюються особливості зарахування до бюджету у 2026 р. фінансової допомоги ЄС.

Завдяки значному обсягу зовнішньої підтримки у формі грантів, дефіцит державного бюджету зменшиться на 651,5 млрд грн – з 18,5% до 12,1% ВВП (скорочення на 6,4 в. п.).

Звернемо увагу, що окремою новою бюджетною програмою передбачатиметься 40 млрд грн на реалізацію Комплексних планів стійкості регіонів та окремих міст. Головна мета – захистити людей від наслідків можливих атак на енергетичну інфраструктуру, забезпечити стале проходження осінньо-зимового сезону 2026–2027 рр. і безперебійне надання комунальних послуг.

В той же день, 28 травня, Верховна Рада ухвалила [Законопроект № 0376](#) про ратифікацію угоди з ЄС щодо позики на підтримку України. Кошти спрямують на покриття дефіциту держбюджету, макроекономічну стабільність та посилення оборонно-промислового потенціалу.

Основну суму позики планують погашати за рахунок репарацій від РФ, а відсотки покриватиме бюджет ЄС. Очікується, що у 2026 р. та 2027 р. Україна отримуватиме по €45 млрд. Зокрема у 2026 р.:

✓ €16,7 млрд буде спрямовано на бюджетну підтримку;

✓ €28,3 млрд – на оборонні потреби.

Перший транш планується залучити вже у найближчий місяць, що стане вагомим внеском у стабілізацію вітчизняної економіки, яка не допускає обвальних процесів.

Водночас Кабінет Міністрів [схвалив проєкт](#) нового Митного кодексу України, який має наблизити українське митне

законодавство до стандартів Європейського Союзу та є одним із ключових елементів переговорного процесу щодо вступу України до ЄС.

Зокрема документ [передбачає](#):

✓ повний перехід на митну термінологію ЄС;

✓ європейські правила щодо митного боргу, гарантій та звільнення від сплати мита;

✓ нові механізми ухвалення митних рішень.

Очікується, що більшість положень нового кодексу будуть зрозумілими як для бізнесу, так і для митних органів, оскільки українська нормативна база вже тривалий час адаптується до правил ЄС, що дозволить оптимізувати логістику та підвищити конкурентоспроможність вітчизняного бізнесу.

Між тим, економіка України продемонструвала [перші ознаки відновлення](#) після складного початку року. У квітні 2026 р. реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) країни зріс на 1% порівняно з квітнем минулого року. Цьому позитивному зсуву передувало три місяці поспіль безперервного скорочення показника. Офіційні [попередні дані](#) Держстату за I кв. демонстрували падіння – мінус 0,5%. Проте квітневий ривок дозволив суттєво покращити загальну річну динаміку.

Головним драйвером стабілізації у квітні стало переважно безперебійне постачання електроенергії для промисловості та домогосподарств. Цьому посприяли успішно відремонтовані потужності генерації та мереж передачі, а також більш раннє завершення опалювального сезону, що знизило споживання газу та електрики.

Водночас бізнес зіткнувся із серйозним зовнішнім тиском: ескалація війни на Близькому Сході спровокувала світове зростання цін на енергоносії, що суттєво збільшило логістичні та операційні витрати українських підприємств. Між тим, переробна промисловість продемонструвала впевнене зростання реальної валової доданої вартості (ВДВ) на 4%. Проте темпи сповільнилися, порівняно з минулими періодами, через падіння обсягів виробництва в металургійному секторі.

Поряд з цим, відновлюється позитивна тенденція у стратегічно важливому аграрному секторі. У січні-квітні 2026 р. обсяги виробництва аграрної продукції в Україні [збільшилися](#) на 1,7% порівняно з аналогічним періодом минулого року (за підсумками I кв. цей показник становив 1,2%).

Головним рушієм позитивної динаміки стали сільськогосподарські підприємства, які збільшили виробництво на 10,5%. У господарствах населення натомість продовжується спад, який залишився на рівні I кв. і становить 15,7%. Вірогідно, такі господарства заслуговують на підтримку, зважаючи на те, що їхня продукція завжди користується значним попитом, а стійкість поставок на ринки має позитивний антиінфляційний вплив.

Підкреслимо потреби послаблення інфляційного тиску. За [даними Держстату](#), ціни виробників промислової продукції в Україні у квітні 2026 р. зросли на 40,2% у річному вимірі, тоді як у порівнянні з березнем зафіксовано зниження на 1,2%.

Головним драйвером загального зниження цін у промисловості стало суттєве падіння вартості у сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря (на -5,7% порівняно з березнем).

Натомість тренд річної динаміки залишається висхідним: якщо влітку-восени 2025 р. річна промислова інфляція утримувалася в межах 1,3%-9,9%, то, починаючи з лютого 2026 р., вона закріпилася на плато вище 34%.

[Нагадаємо](#), у березні 2026 р. інфляція в промисловості складала 36,6% у річному вимірі.

Стабілізації промисловості мають сприяти інституційні заходи в рамках інтеграційних процесів. Україна переходить до [практичного етапу](#) переговорів із ЄС щодо угоди АСАА («промисловий безвіз»), запуск якої є реалістичним у 2027 р.

Промисловий безвіз – це, фактично, назва Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції, підписання якої передбачено Угодою про асоціацію України з ЄС. Вкажемо, це

особливий вид угод про взаємне визнання, оскільки їх укладення ґрунтуються на попередній гармонізації системи технічного регулювання країни-партнера із системою ЄС у тих галузях, на які поширюватиметься угода. Угода АСАА поширюється на 27 груп товарів, на першому етапі промисловий безвіз України з ЄС буде запроваджено лише в трьох пріоритетних галузях: машини, низьковольтне обладнання та електромагнітна сумісність.

Отримати промисловий безвіз із Європою **значно важче**, ніж митний, оскільки угоду про нього країни ЄС підписали лише з Ізраїлем і тільки у фармацевтичній галузі.

Стійкість макроекономічного середовища країни значною мірою підтримується банківською системою, яка останніми місяцями розширює кредитування. Приріст гривневих кредитів бізнесу у квітні 2026 р. **став найбільшим** за всю історію української банківської системи – +21,8 млрд грн за місяць. Завдяки цьому стрибку загальний обсяг кредитного портфеля українського бізнесу досяг 609,3 млрд грн.

Левову частку фінансування традиційно забезпечує державний сектор, проте приватні та іноземні капітали також утримують сильні позиції:

- ✓ державні банки сформували кредитний портфель на 382,1 млрд грн;
- ✓ банки з іноземним капіталом видали позик на 230,8 млрд грн;
- ✓ банки з приватним українським капіталом кредитують бізнес на 209,4 млрд грн.

Одним із головних драйверів кредитування став сектор military tech. При цьому,

частина фінансування, яка раніше проходила через державний бюджет, нині активніше надходить через банки та інвестиції.

Поряд з цим, відбулися помітні зміни у депозитному секторі. Обсяг гривневих депозитів і коштів на рахунках українців у банках у квітні 2026 р. зріс на 31,3 млрд грн, що стало **четвертим найбільшим** місячним приростом в історії банківського сектору України.

Станом на квітень, на гривневих рахунках українців зберігалось 986,7 млрд грн, а валютні заощадження сягнули \$11,2 млрд.

Звичайно, такі показники засвідчують як посилення міцності банківської системи країни, так і зростаючу довіру до неї. Водночас НБУ запроваджує заходи інституційного зміцнення.

Зокрема Національний банк України **приєднався** до Глобального кодексу валютного ринку. Цим НБУ зобов'язується здійснювати свою діяльність на валютному ринку відповідно до встановлених принципів Кодексу, які визнані належною практикою на світовому валютному ринку.

Глобальний кодекс валютного ринку був розроблений за участю Банку міжнародних розрахунків (BIS) та ACI Financial Markets Association (ACI FMA) і опублікований у 2017 р. Кодекс містить **єдиний набір керівних принципів** для забезпечення цілісності та ефективного функціонування світового валютного ринку.

Кодекс призначений служити доповненням до національного законодавства, правил і положень шляхом демонстрації сучасних світових практик та процесів, а контроль за дотриманням його принципів покладається на самих учасників.

IV. ЕНЕРГЕТИКА

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ ТРАВНЯ 2026 р.

✓ Травень став першим місяцем 2026 р. без планових обмежень електропостачання для промисловості та побутових споживачів. Водночас після атак 1 і 13-14 травня оператори систем розподілу застосовували аварійні вимкнення.

✓ Поточна стабільність не повинна створювати ілюзію безпеки: система залишається вразливою до ракетно-дронових атак, дефіциту маневрових потужностей, нестачі фінансування та затримок постачання обладнання.

✓ Підготовка до осінньо-зимового періоду 2026-2027 рр. просувається, але її темпи не повністю відповідають масштабу воєнних ризиків. Частина обладнання, замовленого у травні, може не надійти не лише до початку опалювального сезону, а й до кінця року.

✓ Стратегічний висновок місяця полягає в необхідності прискореного переходу від централізованої радянської моделі енергозабезпечення до розподіленої, гнучкої та захищеної архітектури енергетики.

ПАСПОРТ МІСЯЦЯ	
Показник	Значення
Максимальна генерація АЕС	до 5,3 ГВт
Частка АЕС у структурі генерації	50-53%
Частка ТЕС і ТЕЦ	до 15%
Частка ВДЕ	до 22%
Частка ГЕС і ГАЕС	12-15%
Погодинне виробництво електроенергії	до 11 ГВт
Імпорт електроенергії	0,4 млн МВт-год
Запаси енергетичного вугілля	2,2 млн т
Газ у ПСГ (активний)	6,5 млрд куб. м
План накопичення газу до початку ОЗП (включно із 4,7 млрд куб. м буферного)	14,6 млрд куб. м
Критично необхідний мінімум газу (з буферним)	13,2 млрд куб. м
Оціночна вартість планів стійкості регіонів і міст	понад 278 млрд грн
Потреба громад у блочно-модульних котельнях	228 одиниць/999 МВт

1. Баланс електроенергії

Травень став першим місяцем 2026 р., упродовж якого в Україні не запроваджувалися планові обмеження електропостачання для промисловості та побутових споживачів. Водночас після атак противника 1 і 13-14 травня оператори систем розподілу застосовували аварійні вимкнення. Через негоду, передусім поривчастий вітер, енергопостачання переривалося сім разів. 28 травня без живлення залишалися 350 населених пунктів, понад 20 із них – більш ніж дві доби.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України в травні забезпечували шість блоків АЕС, сумарна генерація яких сягала 5,3 ГВт у певні години. Три реактори перебували на технічному обслуговуванні. За оцінкою Міненерго, ремонтна кампанія на інших об'єктах має відповідати сезонній кривій споживання і не повинна призвести до обмежень навіть за високої температури повітря.

Маневрову потужність забезпечували до 10 енергоблоків ТЕС, а також ГЕС і ГАЕС, які разом давали 3,0-3,5 ГВт у години потреби. Потужність станцій, що використовують відновлювані джерела енергії, відповідала сезонному рівню. Це зумовлювало потребу в обмеженні генерації ВДЕ в денні години.

Через зниження рівня водосховищ Дніпра й Дністра генерація на підприємствах ПрАТ «Укргідроенерго» скоротилася. Постачання гідроенергії здійснювалося переважно в години пікового споживання.

Попри ремонтну кампанію, частка АЕС у структурі генерації становила 50-53%. Частка ТЕС і ТЕЦ не перевищувала 15%. На ВДЕ припадало до 22%, на ГЕС і ГАЕС – 12-15% генерації. Сумарна генерація в ОЕС України в окремі години сягала 11 ГВт. Для порівняння: рік тому цей показник становив близько 10 ГВт, а в аналогічний період 2021 р. – до 15 ГВт.

2. Імпорт, експорт і міждержавні перетини

Сезонне скорочення споживання зменшило імпорт електроенергії з 600 до

400 ГВт-год за місяць. У середньому добовий імпорт становив до 13 ГВт-год, а пікова потужність імпорту сягала 1,7 ГВт. Найбільше ресурсу надійшло з Угорщини та Румунії – відповідно 52% і 25%. Попри скорочення, імпорт залишався суттєво вищим, ніж у травні минулого року, коли він становив близько 200 ГВт-год. На імпорт припадало 5–6% споживання; на початку березня цей показник сягав 12%.

У травні зріс комерційний експорт. До Угорщини, Молдови й Румунії було поставлено відповідно 60, 18 і 16 ГВт-год електроенергії.

Рівень використання пропускної спроможності міждержавних перетинів не перевищував чверті від доступних 2,1 ГВт. Максимальне завантаження було зафіксоване 1 травня – 81%, мінімальне 31 травня – 5%. Аварійна допомога партнерів у травні не залучалася.

Із 1 травня 2026 р. за ініціативою словацької сторони припинено взаємне надання аварійної допомоги між SESP і НЕК «Укренерго». Комерційні операції при цьому не обмежувалися.

3. Паливні ресурси

Запаси енергетичного вугілля на складах ТЕС і ТЕЦ у звітному періоді зросли до 2,2 млн т. Рік тому вони становили 2,8 млн т. Наявних резервів достатньо для проходження міжсезоння, однак під час травневої наради з керівниками вуглевидобувних підприємств було наголошено на необхідності чіткого планування балансу, забезпечення логістики, формування резервів і довгострокової взаємодії.

Добове споживання газу в Україні відповідало сезонному рівню – 20–25 млн куб. м. Хоча імпорт майже повністю припинився, а за місяць становив лише 35 млн куб. м, власний видобуток дозволяв щодоби поповнювати підземні сховища на 25–37 млн куб. м. Це відбувалося попри російську атаку 5 травня, яка пошкодила низку об'єктів на Полтавщині.

За травень українські запаси газу зросли до 6,5 млрд куб. м, тобто на 18% порівняно з 30 квітня. Показник наведено без урахування 4,1 млрд куб. м газу довготривалого зберігання

та 0,6 млрд куб. м ресурсу, формально переведеного в категорію буферного газу. Поточний рівень перевищує минулорічний на 4,5 млрд куб. м, але на 15% нижчий, ніж у 2015–2018 рр.

За базовим сценарієм, на початок опалювального сезону в ПСГ планується накопичити 14,6 млрд куб. м газу. Прогноз може бути скориговано з урахуванням безпекової ситуації. Критично необхідним мінімумом визначено 13,2 млрд куб. м.

На паливному ринку нестачі нафтопродуктів не спостерігається і наразі не прогнозується. Водночас ризиками залишаються економічно необґрунтовані ціни окремих преміальних мереж і заплановане з 1 липня 2026 р. обов'язкове додавання до автомобільного бензину щонайменше 7% біоетанолу.

4. Підготовка до осінньо-зимового періоду 2026–2027 рр.

Основними пріоритетами підготовки до ОЗП 2026–2027 рр. уряд визначив захист енергетичної інфраструктури, прискорення закупівлі обладнання й матеріалів для ремонтів, розвиток розподіленої генерації, масштабну ремонтну кампанію та накопичення запасів газу.

У межах цієї роботи уряд відзвітував про надходження до України 3 209 одиниць енергетичного обладнання, зокрема 2 357 генераторів, 55 трансформаторів, 153 блочно-модульних котелень та когенераційних установок. Міненерго очікує ще на 1 465 генераторів, 419 трансформаторів і 153 одиниці іншого обладнання.

1 червня 2026 р. було завершено перший етап будівництва захисту об'єктів критичної інфраструктури. На відповідні заходи спрямовано 22,2 млрд грн, із яких 8,9 млрд грн уже використано. Завершено інженерно-технічний захист 42 об'єктів енергетичної інфраструктури; облаштування ще понад 100 об'єктів триває.

Триває реалізація комплексних планів стійкості регіонів та окремих міст. Запроваджено багаторівневу систему моніторингу їхнього виконання: онлайн-звітність, перевірки Держспецзв'язку та ДСНС, відеонагляд за будівництвом і контроль дотримання графіків.

5. Фінансовий розрив і ризики для громад

Ключовою проблемою залишається нестача фінансування. Оціночна вартість реалізації планів стійкості [перевищує](#) 278 млрд грн. Навіть Київ, який є фінансово найпотужнішою громадою країни, стикається з критичним дисбалансом: загальний бюджет плану становить 61,6 млрд грн, тоді як місто здатне самостійно виділити лише 10,6 млрд грн.

Київрада [звернулася](#) до Верховної Ради й Кабінету Міністрів із проханням виділити з державного бюджету ще 15 млрд грн на інженерно-технічний захист, розбудову когенерації та систем резервного теплопостачання. Станом на кінець травня в Києві зведено об'єкти генерації загальною потужністю 40 МВт, оснащені захистом другого рівня. Київводоканал забезпечено автономними джерелами живлення потужністю 5,2 МВт. Місто розраховує на допомогу держави для завершення проєктів ще на 170 МВт.

Попри позитивну динаміку, темпи виконання планів стійкості в більшості регіонів залишаються нерівномірними. Відсутність чіткого механізму довгострокового кредитування, ймовірно, змусить місцеві ради перерозподіляти кошти з інших статей, зокрема освіти й медицини, що може посилити соціальну напругу.

Станом на кінець звітної періоду в громадах було встановлено лише 70 блочно-модульних котелень сумарною потужністю 316 МВт. На об'єктах водо- й теплопостачання населених пунктів працювали автономні генератори сумарною потужністю 837 МВт, що становить 69% від загальної потреби. [Мінрозвитку запевняє](#), що до зими ці потреби буде закрито.

Загальна потреба громад лише в блочно-модульних котельнях оцінюється у 228 одиниць загальною потужністю 999 МВт. Окремою проблемою залишається сумісність нового обладнання з мережами передачі й розподілу, що потребує додаткових витрат.

У травні розпочалося встановлення 216 нових котелень, а також газогенераторних установок загальною потужністю 541 МВт. Однак строк виконання замовлень на таке обладнання, а також на силові трансформатори й системи зберігання енергії становить від 9 до 14 місяців. Отже, значна частина рішень, які формально входять до планів

підготовки до ОЗП 2026–2027 рр., фактично працюватиме вже на середньострокову стійкість енергосистеми, а не на найближчу зиму.

6. Фінансові інструменти та кредитні програми

Європейська Бізнес Асоціація [наголошує](#), що з об'єктивних причин українські підприємства не можуть самостійно забезпечити виробництво всього спектра енергетичного обладнання. Це обмежує швидкість оновлення інфраструктури. Тому доцільно якнайшвидше звільнити відповідні імпортні операції від ввізного мита та ПДВ.

1 червня 2026 р. [розпочалася](#) реалізація цільової програми підтримки проєктів будівництва газопоршневих, газотурбінних і когенераційних установок, об'єктів на біомасі й біогазі, а також систем зберігання енергії. Держава компенсуватиме частину відсоткової ставки підприємцям, які залучатимуть кредити в 14 банках-партнерах. Пріоритет надаватиметься проєктам в енергодефіцитних регіонах, передусім прифронтових. Обсяг фінансування за програмою становить від €1 млн до €25 млн у гривневому еквіваленті. Кредити надаватимуться на строк до 5 років, із можливістю відтермінування виплат до 12 місяців для проєктів на етапі будівництва та введення в експлуатацію.

Станом на 29 травня 2026 р. [бізнес отримав](#) 404 кредити під 0% на закупівлю енергетичного обладнання на загальну суму 629 млн грн. Програмою «Доступні кредити 5-7-9» скористалися 155 підприємців, які отримали 2,6 млрд грн на зведення нових потужностей. Підтримку за програмою «СвітлоДІМ» на загальну суму 493 млн грн отримали 1 953 багатоквартирні будинки.

[За даними Національного банку України](#), 20 українських банків забезпечили фінансування проєктів із відновлення енергетичної інфраструктури в 21 регіоні. Із 1 червня 2024 р. бізнес отримав 4 тис. кредитів на 42,9 млрд грн, а населення – 16,5 тис. кредитів на 3,0 млрд грн. Підтримано проєкти розбудови генерації та зберігання енергії загальною потужністю відповідно 1,6 і 0,7 ГВт.

7. Основні рішення травня

Серед заходів, ужитих у травні для досягнення урядових цілей, варто виокремити такі блоки.

7.1. Фінансування та інституційна координація

✓ Підписано закон про ратифікацію міжнародних договорів України, який визначає технічні, фінансові та процедурні аспекти залучення €90 млрд макрофінансової допомоги ЄС, її розподіл на бюджетну, оборонну та інші складові, а також механізм погашення позики на підтримку України. Зміни до державного бюджету мають передбачити додаткове виділення 40 млрд грн на комплексні плани стійкості регіонів та окремих міст.

✓ Утворено штаб із підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу до ОЗП 2026-2027 рр. Основним завданням штабу визначено координацію дій центральних і місцевих органів влади, використання резерву обладнання й матеріалів, підготовку об'єктів до зими, фінансову стабілізацію тепlopостачальних організацій, підвищення рівня розрахунків і зменшення заборгованості.

✓ Із резервного фонду державного бюджету виділено 3 млрд грн на виконання комплексних планів стійкості регіонів та окремих міст. Із цієї суми Київська міська державна (військова) адміністрація отримує 0,97 млрд грн за заявленої потреби у 15 млрд грн.

✓ Мінрозвитку спрямовано 497 млн грн відповідно до грантової угоди між Україною та Європейським інвестиційним банком щодо технічної допомоги для інвестицій і закупівель у межах програми «Рішення для відновлюваної енергетики (RES)».

7.2. Резерв обладнання та захист інфраструктури

✓ Затверджено порядок формування і використання національного резерву децентралізованого запасу мобільних електростанцій, когенераційних установок, мобільних і блочно-модульних котелень, трансформаторного обладнання, комплектів для швидкого розгортання розподільних мереж, запасних частин, паливних модулів та спеціалізованих транспортних засобів. Граничний строк формування такого резерву в документі не визначено.

✓ На період дії воєнного стану спрощено будівництво споруд інженерного захис-

ту для об'єктів газосховищ, нафто- й газовидобутку, магістральних газопроводів, газорозподільних, компресорних та газовимірювальних станцій.

✓ Спрощено розроблення проєктної документації із захисту об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору, внесених до комплексних планів стійкості регіонів та окремих міст.

7.3. Розподілена генерація, ВДЕ та накопичувачі

✓ Оголошено конкурс на будівництво генеруючих потужностей і виконання заходів з управління попитом. Подання пропозицій на 1,32 ГВт маневрової потужності триватиме три місяці. Передбачається будівництво 250 МВт у м. Києві, Київській і Чернігівській обл.; 872 МВт – у Сумській, Харківській та Полтавській обл.; по 100 МВт – у Дніпропетровській та Одеській обл. Мінімальна встановлена потужність кожного об'єкта – 10 МВт. Граничний строк введення в експлуатацію – 20 місяців із дня підписання договору з НЕК «Укренерго». Стимулом для учасників є плата за послугу на рівні €280/МВт-год із ПДВ на п'ять років.

✓ Власникам об'єктів розподіленої генерації надано дозвіл укладати прямі двосторонні договори зі споживачами без проведення електронних аукціонів із продажу електроенергії.

✓ Річну квоту підтримки у 2026 р. для виробників електроенергії з альтернативних джерел збільшено з 0,33 до 1 ГВт. Вона передбачає 700 МВт вітрової генерації, 50 МВт сонячної генерації, 150 МВт інших видів генерації та окрему квоту 100 МВт для сонячних електростанцій, поєднаних з установками зберігання енергії. Максимальні цінові пропозиції становлять €80/МВт-год для вітрової та сонячної генерації та €120/МВт-год для інших видів генерації.

✓ Установки зберігання енергії дозволено вносити до переліків об'єктів критичної енергетичної інфраструктури.

✓ Скорочено обсяг інформації, яку заявники та ліцензіати мають подавати до НКРЕКП для здійснення діяльності з виробництва й зберігання електроенергії. Також дозволено

провадити таку діяльність на одному об'єкті за однією ліцензією та підвищено з 0,15 до 5 МВт встановлену потужність установок зберігання енергії, діяльність яких не потребує ліцензії.

7.4. Теплопостачання і газова інфраструктура

✓ Уточнено порядок перерахунку вартості послуг із постачання теплової енергії та гарячої води в разі надзвичайної ситуації, що призвела до неможливості їх надання в повному обсязі. Органам місцевого самоврядування дозволено з 1 січня 2026 р. відшкодувати відповідні витрати з резервного фонду місцевого бюджету на безповоротній основі.

✓ До 31 березня 2029 р. встановлено нові тарифи на послуги АТ «Укртрансгаз» без ПДВ за 1 тис. куб. м: зберігання газу – 0,36 грн, закачування і відбір – 290,45 грн. При замовленні потужності на рік застосовуватиметься знижка 10%, при бронюванні на місяць і добу наперед – надбавки 10% і 20% відповідно. Прогнозований річний дохід АТ «Укртрансгаз» визначено на рівні 6,28 млрд грн, норма дохідності – 1%, річні потужності із закачування й відбору газу – 8,1 і 8,4 млрд куб. м, робочий обсяг зберігання протягом року – 11,3 млрд куб. м.

8. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Війна стала безпрецедентним випробуванням для української енергетики. Масовані атаки на об'єкти генерації, передачі й розподілу продемонстрували критичну вразливість централізованої моделі енергозабезпечення, успадкованої від СРСР. Досвід останніх опалювальних сезонів засвідчив, що відновлення пошкоджених потужностей за принципом «як було раніше» вже не відповідає сучасним безпековим викликам. Стратегія розвитку енергетики має ґрунтуватися на принципі Build Back Better – відновити краще, ніж було.

Важливим кроком є формування комплексних планів стійкості регіонів та окремих міст. Ці документи створюють нормативну основу для підготовки до майбутніх опалювальних сезонів і спрямовані на підвищення автономності громад. Фактично, йдеться про

продовження політики децентралізації, але в умовах обмежених ресурсів і постійної загрози руйнування енергетичної інфраструктури.

Ключове завдання держави – прискорити перехід до нової архітектури енергетики, в якій визначальну роль відіграватимуть розподілені джерела, локальні енергетичні комплекси та цифрові системи управління. Такий підхід дасть змогу підвищити стійкість до зовнішніх впливів і забезпечити стабільне функціонування економіки та критичної інфраструктури в умовах тривалої війни.

Для реалізації цього переходу необхідний доступ до фінансового ресурсу. Особливого значення набувають механізми швидкого фінансування та розвитку публічно-приватного партнерства. Перспективним інструментом є модель Energy as a Service (EaaS), яка дозволяє бізнесу інвестувати у створення генеруючих потужностей на муніципальних об'єктах, тоді як громади виступають гарантованими споживачами виробленої енергії. Така модель зменшує навантаження на місцеві бюджети й прискорює реалізацію проєктів.

Для невеликих громад доцільно створити револьверний фонд енергетичної стійкості, який забезпечуватиме доступ до безвідсоткових позик для впровадження локальних рішень. Це дозволить уникнути ситуації, коли рівень енергетичної безпеки громад визначається лише їхніми фінансовими можливостями.

Окремої уваги потребує кластеризація громад та організація спільних закупівель обладнання. Кооперація під час проведення тендерів здатна забезпечити економію коштів, скоротити строки постачання й підвищити пріоритетність замовлень для виробників. Додатковим чинником ефективності має стати використання типових проєктів модульних енергетичних станцій, що скоротить час на розроблення та погодження документації.

Не менш важливим є спрощення дозвільних процедур. Умови воєнного часу вимагають створення «зеленого коридору» для проєктів енергетичної стійкості.

Він має прискорити будівництво, земле-відведення та приєднання до мереж без втрати необхідного рівня контролю та безпеки.

Однією з найбільших проблем залишається дефіцит кадрів. Доцільним є створення регіональних центрів технічної компетенції та мобільних інженерних груп при обласних військових адміністраціях. Їхнім завданням має стати технічний супровід громад, які не мають достатнього кадрового потенціалу для експлуатації сучасного обладнання. Важливу роль у цьому процесі мають відігравати заклади освіти, забезпечуючи короткострокову підготовку й сертифікацію фахівців.

Зростання кількості локальних енергетичних об'єктів актуалізує питання інформаційної та фізичної безпеки. Концентрація значної потужності на одному майданчику створює додаткові ризики ураження. Тому нові об'єкти генерації мають бути максимально розосередженими, а доступ до інформації про їхнє розташування та параметри

роботи – обмеженим. Не менш важливим є впровадження захищених цифрових каналів зв'язку для протидії кібератакам.

Водночас сама децентралізація не гарантує енергетичної стійкості. Розвиток нової архітектури енергетики має здійснюватися із суворим дотриманням принципів надійності та безпеки функціонування енергосистеми. Передусім це означає збереження цілісності Об'єднаної енергетичної системи України та забезпечення безперервного балансу між виробництвом і споживанням електричної та теплової енергії.

Подальший розвиток енергетики має передбачати оптимальне поєднання базової, маневрової й пікової генерації, створення достатніх резервів регулювання частоти та інтеграцію розподілених джерел до єдиного технологічного процесу. Особливе значення матиме розширення повноважень операторів систем розподілу щодо балансування локальних мереж і координації їхньої роботи з оператором системи передачі.

V.

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

ІНІЦІАТИВИ ЩОДО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

В Україні набрав чинності [Закон № 4607-IX про Єдину інформаційну систему соціальної сфери](#), яким визначено правові та організаційні засади функціонування Єдиної інформаційної системи соціальної сфери як державної цифрової інфраструктури у сфері соціального захисту населення. Законом запроваджено нову цифрову модель у сфері соціального захисту, яка передбачає об'єднання державних реєстрів в єдину інформаційну систему та автоматизацію перевірки права на соціальну підтримку. Система містить центральну та функціональні підсистеми, а також програмно-інформаційні комплекси, які забезпечують обробку, зберігання, захист і облік даних про осіб, що звертаються за соціальною підтримкою, мають на неї право або є її отримувачами, а також про надавачів соціальних послуг.

Закон передбачає запровадження електронної інформаційної взаємодії між державними реєстрами та інформаційними системами. Це означає, що встановлення та підтвердження права на соціальну підтримку здійснюватиметься на основі автоматизованого обміну даними між широким переліком державних інформаційних ресурсів, зокрема реєстрами цивільного стану, нерухомості, транспортних засобів, податковими та пенсійними базами, демографічним реєстром, судовими та виконавчими системами, освітніми та медичними ресурсами, а також іншими державними системами, визначеними Кабінетом Міністрів України.

Законом передбачено створення незалежного громадського органу моніторингу, до складу якого входять представники громадянського суспільства та експерти у сферах соціальної політики, цифрових технологій і кібербезпеки. Його функції містять моніторинг дотримання прав громадян, аналіз ефективності роботи системи та

сприяння прозорості використання бюджетних коштів.

Фінансування створення та функціонування системи здійснюється за рахунок державного бюджету, міжнародної технічної допомоги та інших дозволених законодавством джерел. Закон також передбачає поетапне впровадження системи та інтеграцію чинних державних реєстрів у єдину цифрову інфраструктуру соціальної сфери.

28 травня Верховна Рада підтримала за основу [Законопроект № 15094](#) про базову соціальну допомогу для малозабезпечених сімей. Документ передбачає запровадження нового виду державної підтримки – базової соціальної допомоги, яка надаватиметься за заявою малозабезпеченим сім'ям у разі відмови від інших видів допомоги, зокрема виплат на дітей одиноким матерям, допомоги багатодітним сім'ям, а також допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів або не можуть утримувати дитину. Законопроект також дозволяє одночасно отримувати базову соціальну допомогу та виплати особам, які досягли пенсійного віку, але не мають достатнього страхового стажу для призначення пенсії.

Метою законопроекту є впровадження європейських підходів до надання державної соціальної підтримки для найбільш вразливих категорій громадян, які передбачають:

✓ інтеграцію системи грошових виплат сім'ям, що перебувають у складних життєвих обставинах, та системи надання таким сім'ям соціальних послуг на основі індивідуального підходу до кожної сім'ї;

✓ запровадження проактивної соціальної підтримки сімей з низькими доходами, що передбачає виявлення сімей, які потребують допомоги, сприяння їм в оформленні документів та розширення доступності

послуг з державної соціальної підтримки за місцем проживання сімей у громаді.

Загалом, «нова модель надання державної соціальної допомоги» покликана забезпечити:

✓ посилення адресності соціальної допомоги сім'ям, які не мають достатніх ресурсів та не здатні забезпечити їх власними зусиллями чи іншими засобами;

✓ реалізацію активних заходів соціального захисту, які б давали змогу працездатним громадянам жити незалежно від соціальної допомоги;

✓ запровадження комплексного та індивідуального підходу до розв'язання проблем особи/сім'ї щодо виведення зі складних життєвих обставин на основі: ведення випадку та надання адресних соціальних послуг; поєднання матеріальної допомоги зі здійсненням заходів щодо соціальної інтеграції; підвищення конкурентоспроможності на ринку праці;

✓ створення основи для сталого розвитку після війни через реалізацію заходів стимулювання працездатних отримувачів соціальної допомоги до повернення на ринок праці та досягнення фінансової стійкості сім'ї.

Передбачається, що розмір базової величини визначатиметься законом про Державний бюджет на відповідний рік і не може бути нижчим за прожитковий мінімум для працездатних осіб.

Але [аналіз законопроекту](#) свідчить про наявність низки концептуальних та юридико-технічних проблем, які можуть ускладнити його практичну реалізацію. Насамперед проект не забезпечує належної узгодженості з чинною системою законодавства у сфері соціального захисту, зокрема із законами про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, державні соціальні стандарти та соціальні послуги. Запровадження нових категорій, таких як «базова соціальна допомога» та «базова величина», без чіткого визначення їх місця у системі державних соціальних гарантій створює ризики дублювання правового

регулювання та виникнення колізій. Окремі положення проекту також викликають сумніви щодо їх відповідності конституційному принципу забезпечення рівня соціальних виплат не нижче прожиткового мінімуму.

Крім того, проект містить значну кількість норм із недостатнім рівнем правової визначеності та внутрішньою неузгодженістю. Частина ключових питань щодо умов призначення, порядку виплати та визначення розмірів допомоги фактично передається на розсуд Кабінету Міністрів України, що може призвести до надмірної дискреції виконавчої влади у сфері реалізації соціальних прав громадян. Потребують суттєвого доопрацювання положення щодо критеріїв малозабезпеченості, визначення статусу окремих категорій отримувачів допомоги, правової природи тристоронніх угод, а також розмежування повноважень органів соціального захисту, місцевого самоврядування та служби зайнятості. У зв'язку з цим законопроект доцільно доопрацювати з метою забезпечення його системної узгодженості, правової визначеності та відповідності конституційним засадам соціального захисту населення.

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ В ЄВРОПІ

У травні 2026 р. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR) оприлюднило аналітичну доповідь «[Transitioning from Temporary Protection: Projected Stay, Legal Pathways, and Policy Options for Refugees from Ukraine](#)», присвячену перспективам перебування українських біженців у країнах Європейського Союзу після завершення дії режиму тимчасового захисту. У документі наголошується, що українська міграційна криза поступово переходить із фази надзвичайного гуманітарного реагування у фазу довгострокового врегулювання, а значна частина громадян України, які виїхали після початку повномасштабної війни, залишатиметься в країнах Європи протягом багатьох років, незалежно від сценарію завершення війни.

За даними UNHCR, станом на лютий 2026 р. [близько 4,4 млн українців перебували під режимом тимчасового захисту в країнах ЄС](#). Для оцінки майбутньої динаміки міграції експерти використали агентно-орієнтоване

моделювання¹, яке дозволяє прогнозувати поведінку різних груп біженців, залежно від розвитку воєнної, політичної та соціально-економічної ситуації. У доповіді розглядаються декілька сценаріїв розвитку подій до кінця 2029 р.

Найбільш песимістичний сценарій передбачає продовження війни приблизно в нинішньому форматі. За таких умов, у країнах Європи залишатиметься близько 5,16 млн² українців, тобто фактично 99% від кількості осіб, які зараз перебувають під тимчасовим захистом. Навіть за сценарію т. зв. «крихкого миру», коли активні бойові дії припиняються, але частина українських територій залишається під російським контролем, у країнах ЄС, за прогнозами, залишатиметься близько 2,9 млн громадян України. Лише у випадку стабільного завершення війни та відновлення територіальної цілісності України кількість українців у Європі може скоротитися до приблизно 1,67 млн осіб.

Доповідь фактично фіксує нову демографічну реальність для України. Якщо у перші роки війни в суспільному дискурсі домінували очікування швидкого повернення більшості громадян після завершення бойових дій, то нині міжнародні оцінки демонструють значно складнішу картину. Рішення про повернення дедалі більше залежить не лише від безпекових факторів, а й від рівня економічного відновлення України,

якості державних інститутів, перспектив зайнятості, доступності житла та загального рівня передбачуваності майбутнього.

Водночас європейські держави також дедалі більше розглядають українських біженців не лише як об'єкт гуманітарної підтримки, а й як важливий ресурс для власних ринків праці та демографічної стабільності. На тлі старіння населення ЄС, дефіциту робочої сили та структурних демографічних проблем інтеграція українців поступово стає частиною довгострокових соціально-економічних стратегій багатьох країн. Саме тому дедалі частіше **обговорюються механізми постійної легалізації** та розширення можливостей для працевлаштування й соціальної інтеграції громадян України.

Загальний висновок доповіді UNHCR полягає в тому, що міжнародні структури наразі розглядають сценарії, коли значна частина українців залишиться в Європі тривалий час або назавжди. Це означає, що як країни ЄС, так і Україна мають формувати державну політику, виходячи не з очікувань швидкого масового повернення, а з необхідності роботи в умовах довгострокової транснаціональної мобільності українського населення. Для України це створює додаткові виклики у сфері демографічної політики, ринку праці та післявоєнного відновлення, які потребують комплексних і стратегічних рішень.

¹ Агентно-орієнтоване моделювання (АОМ/АВМ) – це підхід до комп'ютерного моделювання, де складні системи досліджуються як сукупність незалежних, автономних об'єктів. Замість опису системи єдиними математичними формулами, модель будується «знизу-вгору»: агенти діють за заданими правилами, взаємодіють між собою та реагують на середовище.

² Не всі українці, які наразі знаходяться легально на території країн ЄС, мають статус тимчасового захисту.

VI. ПОЗИЦІЇ ГРОМАДЯН З АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ¹

ЯКУ З УМОВ ВИ ВВАЖАЄТЕ МІНІМАЛЬНО НЕОБХІДНОЮ ДЛЯ УКЛАДАННЯ МИРНОЇ УГОДИ З РОСІЄЮ?
% опитаних

Звільнення України від російських військ у кордонах 1991 р.	28,8
Звільнення України від російських військ у кордонах 24 лютого 2022 р.	27,5
Припускаю фіксацію кордонів по лінії фронту на момент укладання угоди	21,7
Припускаю повне виведення українських військ з Донецької, Луганської, Херсонської і Запорізької обл. Причому з усієї території цих областей у межах їхніх адміністративних кордонів	5,6
Припускаю повне виведення українських військ з Донбасу, навіть з тих територій, які зараз контролюються Україною	5,2
Важко відповісти	11,1

¹ Результати соціологічного опитування, що проводилося соціологічною службою Центру Разумкова спільно з Київським Безпековим Форумом з 2 по 8 квітня 2026 р.

Опитування методом face-to-face проводилося у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій обл. та у м. Києві – лише на тих територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії.

Опитування проводилося за стратифікованою багатоступеневою вибіркою із застосуванням випадкового відбору на перших етапах формування вибірки та квотного методу відбору респондентів на заключному етапі (коли здійснювався відбір респондентів за статево-віковими квотами). Структура вибіркової сукупності відтворює демографічну структуру дорослого населення територій, на яких проводилося опитування, станом на початок 2022 р. (за віком, статтю, типом поселення).

Опитано 1 200 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,9%. Разом з тим, додаткові систематичні відхилення вибірки можуть бути зумовлені наслідками російської агресії, зокрема, вимушеною евакуацією мільйонів громадян.

З ЯКИМ ІЗ НАВЕДЕНИХ ТВЕРДЖЕНЬ ВИ ЗГОДНІ НАЙБІЛЬШОЮ МІРОЮ?	
% опитаних	
У разі підписання угоди про мир між Україною і росією, росія порушить угоду і нападе на Україну, як тільки це їй буде зручно	61,6
У разі підписання угоди про мир між Україною і росією, обидві сторони намагатимуться дотримуватися цієї угоди	17,2
У разі підписання угоди про мир між Україною і росією, обидві сторони намагатимуться порушити угоду, як тільки це їм буде зручно	4,5
У разі підписання угоди про мир між Україною і росією, Україна порушить угоду і нападе на росію, як тільки це їй буде зручно	1,4
Важко відповісти	15,4

ЯКУ СИТУАЦІЮ ВИ ОСОБИСТО РОЗГЛЯДАТИМЕТЕ ЯК ПЕРЕМОГУ У ВІЙНІ?	
% опитаних	
Вигнання російських військ за лінію станом на 23 лютого 2022 р. (ОРДЛО і Крим лишаються окупованими)	22,5
Вигнання російських військ з усієї території України та відновлення кордонів станом на 1991 р.	22,3
Припинення війни, навіть якщо російська армія втримається на територіях, окупованих після 24 лютого 2022 р.	16,5
Знищення російської армії та сприяння повстанню/розпаду всередині росії	12,7
Вигнання російських військ з усієї території України, окрім окупованого Криму	9,5
Інше	2,0
Важко відповісти	14,5

Над номером працювали:

Колектив авторів: Ю. Якименко (керівник проєкту), А. Биченко, О. Мельник, М. Міщенко, М. Пашков, О. Пищуліна, В. Омельченко, Г. Рябцев, П. Стецюк, М. Сунгуровський, В. Юрчишин.

Редакційно-видавничий відділ: З. Міщеня, О. Шаповал, Т. Овсяник.

Фото обкладинки: ЦЕНЗОР.НЕТ, <https://censor.net/ua/news/3565552/vorog-atakuye-kyiv-dronamy-pratsyuyut-syly-ppo>;
РБК-УКРАЇНА, <https://www.rbc.ua/rus/news/k-viglyadae-luk-yanivka-kievi-pislya-ataki-1737181509.html>.

Наша адреса:

01032, м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 33Б, 7-й поверх

Телефон: (38 044) 201-11-98

Факс: (38 044) 201-11-99

е-mail: info@razumkov.org.ua

Вебсторінка: www.razumkov.org.ua

